Punkt i protokollet PR 55/2015 rd

Plenum

Torsdag 22.10.2015 kl. 16.02—20.19

2.1. Muntlig fråga om bekämpning av svart ekonomi (Tarja Filatov sd)
Muntligt spörsmål MFT 38/2015 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Första frågan, ledamot Filatov.

Debatt

16.03 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Talouden tasapainottamisessa on kyse kolmesta asiasta: työllisyyden kasvusta, menojen säästämisestä ja tulojen turvaamisesta — sekä tietenkin tietyistä rakenteellisista uudistuksista, jotka liittyvät näihin. Mutta harmaa talous syö epäreilusti tulopohjaamme. Se heikentää rehellisten toimijoiden kilpailukykyä ja mahdollisuuksia.

Arvoisa pääministeri, eilen me keskustelimme täällä hallituksen tekemistä säästöistä, epäreiluistakin säästöistä, jotka kohdistuvat muun muassa eläkkeensaajiin ja synnyttävät lisää köyhyyttä. Tänään minä kysyn teiltä: Miksi teille eivät kelpaa oikeudenmukaiset säästöt, sellaiset säästöt, joita voitaisiin saada tehostetun harmaan talouden torjunnan kautta? Miksi on luovuttu harmaan talouden torjuntaohjelmasta?

16.04 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ei missään tapauksessa ole luopunut harmaan talouden torjunnasta. Hallitus on päättänyt koota yhteen kaikki ne toimet ja tarkistaa, että nämä toimet ovat riittäviä. Jos puhemiehelle sopii, niin sisäministeri voisi kertoa tarkemmin näistä toimista, mitä ollaan tekemässä harmaan talouden tiivistämiseksi.

16.04 **Sisäministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri totesi, niin hallitus ei ole luopumassa harmaan talouden torjunnasta eikä myöskään tästä erillisprojektista. Jo budjettiin on siis erillisrahoitusta normaalibudjetissa olevan päälle lisätty tämän vuoden tapaan oikeusministeriölle, oikeuslaitokselle ja Verohallinnolle. Tällä hetkellä tehdään töitä poliisilta puuttuvan 6,4 miljoonan euron erillisrahoituksen kuromiseksi umpeen. Tämä tarkoittaa, että kun meillä on tällä hetkellä on noin 90 miestä ja naista tekemässä talousrikostorjuntaa, harmaan talouden vastaista työtä, niin meillä pystytään noin puolet heistä työllistämään, mutta me teemme töitä sisäisten siirtojen, siis rahansiirtojen, kanssa, että saadaan resursoitua lisää, plus meillä on vielä kesken budjettiprosessi täydentävän budjettiesityksen osalta. Eli minä uskon, että me pääsemme tässä ihan hyvään kokonaisuuteen ja pystymme resursoimaan ja turvaamaan harmaan talouden ja talousrikosten tutkinnan myös ensi vuonna.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.05 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Herra pääministeri, tämä sisäministerin toive oli mukavaa kuultavaa, koska itse asiassa valiokunnissa asiantuntijat ovat kyllä kertoneet vähän toisenlaista viestiä. Siellä on kerrottu siitä, miten poliisi, Tulli, Raja, työsuojelu ovat menettämässä niitä resursseja, joilla harmaaseen talouteen ollaan oltu puuttumassa. Ja esimerkiksi se, mihin nyt käsittääkseni ei vielä ole rahoitusta löytynyt, liittyy poliisin talousrikoksien torjuntaan, jossa tällä harmaan talouden erillispanostuksella on saatu 20 prosentin lisähyöty talousrikosten torjuntaan, ja kyse on miljoonista, miljoonista, kymmenistä miljoonista euroista.

Mutta kysyisin teiltä sitä, kun nämä pienet panostukset voivat tuoda lisähyötyä harmaan talouden torjuntaan: oletteko te valmis laittamaan liikkeelle ohjelman, joka kerää nämä pienet panostukset eri hallinnonaloilta ja turvaa ne budjetin täydennysesityksissä ennen kuin tämä eduskunta budjetin käsittelyn lopettaa?

16.06 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin sisäministeri tuossa kertoi, teemme nyt selvityksen siitä, mitä puutteita meillä eri hallinnonaloilla on tämän asian korjaamiseksi, ja jos siellä on selviä resurssipuutteita, niin niihin sitten puutumme asianmukaisella tavalla. Mutta ensin teemme tämän selvityksen, jossa kootaan kaikki yhteen.

Harmaan talouden torjunta on erinomaisen tärkeä osuus koko talouspolitiikkaa. Koko Euroopassa on noin 1 800 miljardia tämän harmaan talouden osuus, ja koko Euroopan talouskriisiä ei olisi, jos se olisi normaalin verotuksen piirissä. Kyllä Suomessakin on edelleenkin harmaata taloutta. Eri arviot siitä vaihtelevat; liikutaan ehkä noin 10 miljardin paikkeilla. Jos tämä olisi meidän normaalin veroasteen piirissä, niin meidän taloutemme olisi ihan toisella mallilla. Tämä on ehdottomasti tärkeä asia ja tärkeimpiä asioita hallituksen agendalla.

16.07 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että tavallinen kansalainen joutuu maksamaan tällaisten erilaisten veropakolaisten maksamatta jättämät verot, kun te armahdatte näitä veropakolaisia. Ja kun mietitään myöskin tavallista kansalaista taikka pientä yrittäjää, jolla jää lasku taikka vero maksamatta, niin sitä kyllä peritään ja karhutaan ulosoton uhalla ja korkojen kera. Kuinka te kehtaatte vapauttaa erilaiset rötösherrat vastuusta?

16.08 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri ei ole paikalla, mutta tämä ehdotus on nyt eduskunnan käsittelyssä, asianmukaisessa käsittelyssä, ja jos ehdotuksessa on puutteita, eduskuntakäsittelyssä siihen on mahdollisuus sitten puuttua. Sen takia se on nyt valiokunnissa käsittelyssä, ja esimerkiksi asiaan voi liittyä myöskin perustuslaillisia näkökulmia, jotka tarkastellaan hyvin huolellisesti asianomaisessa valiokunnassa, totta kai.

16.09 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulee semmoinen olo kuitenkin, että harmaan talouden torjunta ei ole hallituksen kärkihankkeita, kuten viime hallituskaudella oli. Panostettiin rahallisesti paljon, resursseja lisättiin, laadittiin yli 40

kohdan harmaan talouden torjuntaohjelma. Oppositio silloin arvosti hallituksen jämäkkää työtä tässä asiassa. On erittäin tärkeätä, että me ryhdymme torjumaan harmaata taloutta, että se ei rehota ja veropohja ei murene ja että rehelliset yrittäjät pärjäävät tässä maassa. Sitä meidän pitää tukea. SDP on laatinut 20 kohdan harmaan talouden torjuntaohjelman, ja se on varmaan kaikkien käytettävissä. Toivon, että hallitus laatii konkreettisen ohjelman harmaan talouden torjunnasta, ja me voimme mielellämme tarjota niitä tavoitteita, joita me olemme tähän vakavaan asiaan vakavalla mielellä tehneet.

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä löysi kysymyksen.

16.10 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En löytänyt kysymystä, mutta voin kommentoida, että juuri tätä olemme nyt sisäministerin johdolla tekemässä.

16.10 **Tapani Tölli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmaan talouden torjunta ja talousrikosten selvittäminen on erittäin tärkeä asia. Erittäin tärkeää tässä on se, että toiminnat ovat pitkävaikutteisia, ja torjuntaohjelmasta on varmaan saatu tuloksia, mitä pitää muuttaa lainsäädännössä taikka toiminnoissa tai käytännössä, jotta talousrikokset ovat vaikeampia tehdä, jotta niitä pystytään ennalta estämään. Kysyn sisäministeriltä, onko tässä asiassa saatu sillä lailla tuloksia, joita voidaan nyt hyödyntää, ettei pelkästään rikostutkinnalla saada vaan pystytään myöskin ennalta estämään.

16.11 **Sisäministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt pitää kyllä aloittaa toteamalla, että oli hyvä kysymys. (Naurua) Eli näin vakavasti ottaen meillä on huippuammattilaisia tekemässä talousrikostutkintaa, harmaan talouden torjuntaa, ja työtä kehitetään koko ajan. Haluan myöskin kiittää ministeri Ihalaisen hyvää kysymystä ja kommenttia ja todeta sen, että edellinen hallitus teki erinomaista työtä. Me kehitämme tätä normaaliin tapaan ja pyrimme nyt turvaamaan kaikin tavoin sen tärkeän resurssin, mitä tähän työhön tarvitaan, ja normaalitavalla lainsäädäntöä ja toimintatapoja kehittämällä haemme uusia keinoja harmaan talouden ja talousrikollisuuden kitkemiseksi.

16.11 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykset ja lausunnot julkisuudessa harmaasta taloudesta ovat olleet aika poukkoilevia ja ovat herättäneet epäilyksen siitä, että asiat eivät ole täysin hallinnassa tai eivät hallitukselle niin tärkeitä.

Hallintarekisteriesitystä on epäilty siitä, että siinä pystyy piilottamaan kotimaisen omistajan, todellisen omistajan näiden hallintarekistereiden kätköön. Tästä on hyvin nopea lausuntokierros nyt viranomaisille, viranomaiset ovat olleet siitä huolissaan.

Tehokkaan katumisen lakiesitys on eduskunnassa käsittelyssä. Monet oikeusoppineet ovat kritisoineet sitä, että siinä annetaan syytesuoja ihmisille, jotka ovat voineet tehdä suuriakin, törkeitäkin veropetoksia samalla, kun automaattinen tietojenvaihto on jo muutaman vuoden kuluessa tuomassa yhä enemmän näitä kätkettyjä rahoja joka tapauksessa valtion tietoon.

Onko hallitus miettinyt sitä, minkälainen kuva kansalaisille tulee tästä teidän harmaan talouden vastaisesta linjastanne, kun on aika tällaisia löysiä lakiehdotuksia heitelty ilmaan? Miten näette avoimuuden tässä, että ihmiset voivat vaikuttaa ja osallistua keskusteluun

asioista — onko avoimuus ja harmaan talouden torjunta teille tärkeä arvo aina? (Touko Aalto: Rötösherrat kuriin!)

16.13 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kysymykseen on helppo vastata: tämä on tärkeä arvo tälle hallitukselle. Esimerkiksi hallintarekisteriasiassa lähtökohta on se, että avoimuuden tulee kasvaa, ja tässä viitataan niihin lausuntoihin, mitä virkamiehet ja eri viranomaiset ovat antaneet edellisen kauden ehdotuksesta. Sitä on muutettu nyt avoimempaan suuntaan, ja nyt on otettu lausuntokierros vielä uudelleen, ja jos sieltä tulee vielä sitä viestiä, että tämä ei viekään avoimempaan suuntaan, niin silloin esitystä pitää muuttaa. Sehän on selvä asia, että tämän lähtökohtana on se, että avoimuus lisääntyy.

16.13 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, ettekö te ole ollenkaan huolestuneita siitä, että tämä tehokas katuminen johtaa moraalikatoon, kun ne, joilla on ollut rahaa ihan piilottaa asti, vapautetaan vastuusta? Tilannettahan voisi verrata semmoiseen tapaukseen, että jos pankkiryöstäjä ryöstää pankin, pakenee rikospaikalta ja poliisi alkaa saavuttaa pakoautoa, niin tämä ryöstäjä pysähtyy, kävelee poliisimiehen tykö, sanoo, että tunnustan teon mutta kadun valtavasti, ja poliisimies sanoo, että sinut vapautetaan vastuusta mutta saat vielä pitää ryöstösaaliinkin.

16.14 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tehokkaan katumisen eteenpäinvieminen perustuu edellisen kauden valtiovarainvaliokunnan mietintöön, josta tämä on lähtenyt liikkeelle. (Markus Mustajärvi: Te vastaatte tässä hallituksessa!) — Kyllä vastaamme, ja siinä lähtökohtana on ollut se, että se voisi tuoda lisää tuloja ja tässä tämä tehokas katuja maksaa kaikki veronkorotukset ja niin edespäin.

Mutta niin kuin edelliseen kysymykseen vastasin, tähän sisältyy monenlaisia muita kysymyksiä, jotka nostitte esille, ja nämä huolellisessa valiokuntakäsittelyssä käydään läpi. Tämä ei ole todellakaan hallituksen kärkihankkeita, ei sinnepäinkään.

16.15 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme kaikki, että resurssit ovat niukat. Tässä vaikuttaa vähän siltä, että ollaan ikään kuin tästä varsinaisesta ohjelmasta ujuttamassa sinne normaalitoimintoihin harmaan talouden torjuntaa. Me tiedämme, että siinä käy herkästi huonosti. Ne tehtävät, joihin on laitettu erityisrahaa ja joissa on saatu erityistuloksia, eivät herkästi implementoidu sinne normaaliin toimintaan. Sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää, että on olemassa joku ohjelma, joka ohjaa resurssien käyttöä.

Mutta voidaan saada tulosta myös ilman lisäresurssia. Kysyisinkin esimerkiksi työsuojelusta vastaavalta ministeriltä, kun meidän työsuojelutarkastajamme tällä hetkellä ovat sidotut tiettyihin alueisiin ja he eivät voi tuon rajan yli tarkistaa tai on tarkastajia, jotka eivät voi tarkistaa niitä asioita, jotka tällä hetkellä kuuluvat osin esimerkiksi poliisille tai verovirkailijalle: jos lainsäädäntöä muutettaisiin ja täältä haettaisiin synergiaetua, niin voitteko luvata, että tuotte tällaisen esityksen, koska se ei syö euroja, se tuo niitä.

16.16 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, kyllä voisin näin hyvinkin nähdä. Kyllähän tämä on ilman muuta useiden eri hallinnonalojen yhteinen työ, ja yhteinen tavoite täytyy olla, että me pääsemme

niihin toivottuihin lopputuloksiin. Kyllä, otan tämän viestin erittäin vakavasti, ja ilman muuta katsotaan, miten se olisi mahdollista toteuttaa.

Frågan slutbehandlad.